

<https://www.vn.nl/zijn-geluk-was-op/>

Vrij Nederland oktober 2017

Zijn weduwe over oorlogsfotograaf Jeroen Oerlemans: 'Hij was zó gelukkig'

Sirte, 2 oktober 2016. Een paar minuten nadat Jeroen Oerlemans deze foto maakte, werd hij gedood door een sluipschutter.

Harm Ede Botje

Op 2 oktober vorig jaar werd de prijswinnende fotograaf Jeroen Oerlemans doodgeschoten in Libië. Hij was vader van drie kinderen, aarzelde over zijn carrière als oorlogsverslaggever, maar zijn passie voor het vak won. Met fatale gevolgen.

Boes Hogewind baalde een beetje, die zondag 2 oktober 2016. Haar vriend Jeroen Oerlemans, vader van hun drie kinderen, had gehoopt thuis te zijn om te helpen met het organiseren van het feestje van oudste zoon Yves, die negen was geworden. Het was Yves' grote wens te gaan lasergamen in het Beatrixpark in Amsterdam, vlakbij hun huis. Oerlemans had beloofd op tijd terug te zijn uit Libië, waar hij bezig was met een fotoreportage in de stad Sirte. Hij zou de laserguns huren, maar vanwege problemen met vluchten lukte het hem niet op tijd terug te zijn uit Libië. Die zondag zou hij in Misrata blijven, maar op het laatste moment veranderden de plannen: hij ging nog een laatste keer naar Sirte omdat, zo zei hij tegen Hogewind, er 'flink gevochten zou gaan worden'. En dus sjouwde Hogewind die zondag zelf met een krat laserguns. Het werd ondanks de regen een vrolijke boel. 'Net little Libya,' riep een van de ouders grappend toen de kinderen oorlogje spelend achter elkaar aanrenden over het gras.

Terwijl het partijtje in volle gang was, zag Hogewind op haar telefoon dat ze gebeld werd door een onbekend buitenlands nummer. Ze schrok. Oerlemans was in 2012 ontvoerd in Syrië en toen ternauwernood aan de dood ontsnapt. Daar had Hogewind – zoals ze het zelf zegt – 'een klein trauma' aan overgehouden. Even probeerde ze uit te zoeken of ze vanuit Libië werd gebeld, ze herkende de landencode niet, maar ze kon het niet zo gauw vinden. Het regende, haar telefoon hield er mee op. En daar bleef het bij. In het feestgedruis vergat ze dat ze überhaupt was gebeld.

Oerlemans herenigd met zijn gezin na zijn gijzeling in Syrië, 2012.
Foto: Sander Nieuwenhuys.

BEL NU

Aan het einde van de middag kwam ze totaal verregend met haar drie uitgelaten kinderen thuis. Ze gingen in bad, kregen tomatensoep en zaten daarna allemaal warm en rozig op de bank. Pas toen keek Hogewind weer op haar inmiddels opgeladen telefoon. Die bleek te zijn volgestroomd met sms-jes als BEL NU en DRINGEND. De berichten waren afkomstig van Joanie de Rijke, de oorlogsverslaggever met wie Jeroen Oerlemans in Libië aan het werk was. 'Ik ben toen naar boven gegaan en heb Joanie gebeld,' zegt Hogewind. 'Jeroen is doodgeschoten, zei ze. Ik zei: dat is niet waar, weet je het zeker? En Joanie antwoordde dat ze het zeker wist, dat hij er niet meer was.'

De grond zakte weg onder haar voeten. 'Ik dacht altijd dat je zou gaan gillen of overgeven als je zoiets hoorde, maar dat gebeurde allemaal niet,' zegt Hogewind. 'Je vraagt honderd keer: is het echt waar. En dan zeg je op een gegeven moment: dag, en je hangt op.' Nadat ze had opgehangen, wist ze: nu is alles anders. Het was een ijzig gevoel.

Hogewind belde als eerste de moeder van Oerlemans en haar ouders. Die adviseerden: zeg het niet tegen de kinderen voordat wij er zijn. Maar ze besloot anders. Ze liep naar beneden. 'Die gang naar beneden zal ik nooit vergeten. Het was als een soort oorverdovend suizen in mijn oren. Een absolute nachtmerrie. Op dat moment wist ik dat de levens van mijn drie kinderen voorgoed zouden veranderen.' Aangekomen in de woonkamer zei Hogewind: 'Televisie uit, iPads uit, ik moet jullie iets heel ergs vertellen.' Ze ging tussen hen in zitten. 'Dat was afschuwelijk, heel hard huilen, vasthouden, vragen hoe dan, waarom. Ik denk dat we heel veel lawaai hebben gemaakt.' Niet veel later kwamen haar ouders en daarna stroomde het huis vol met familie en vrienden omdat het nieuws van Oerlemans' dood inmiddels ook de media had bereikt.

De slappe lach

Libië, een week eerder. Jeroen Oerlemans en Joanie de Rijke arriveerden in de Libische stad Misrata, 270 kilometer van hun uiteindelijke doel Sirte. De voorbereidingen van de reis waren moeizaam geweest. Al een paar keer had Oerlemans op het punt gestaan te vertrekken, maar *de Volkskrant* deed uiteindelijk niet mee en ook bij het Belgische *Knack* duurde het een paar weken voordat de afspraken rond waren. Toen het eenmaal zover was, had hij gehaast afscheid moeten nemen van Boes en de kinderen. Nu was hij opgetogen om weer terug te zijn. Libië was zijn land geworden, hij had zich voorgenomen er de komende jaren vaak naartoe te gaan, de mensen te leren kennen. Hij wilde de bevrijding van Sirte meemaken, zien hoe het land van oorlog en chaos naar wederopbouw zou gaan.

Drie maanden eerder was Oerlemans met *Volkskrant*-correspondent Ana van Es in Libië geweest. Ook toen was hij in Sirte om verslag te doen van de strijd tegen de laatste restanten van Islamitische Staat. En in 2015 maakte hij met Joanie de Rijke in Libië een verhaal over de vluchtelingen crisis.

De Rijke en Oerlemans konden goed met elkaar opschieten, hadden vaak samen de slappe lach om de gekste dingen én ze deelden een gemeenschappelijke ervaring: De Rijke was door de Taliban ontvoerd in Afghanistan, Oerlemans door jihadisten in Syrië. Maar over die ontvoeringen spraken ze niet veel. Wat was er ook over te zeggen? Ze

waren beiden verder gegaan met hun leven, hadden zich niet uit het lood laten slaan. Wel waren ze allebei voorzichtiger geworden, controleerden ze alles tien keer voordat ze op pad gingen.

Oerlemans was opgetogen dat hij terug was. Libië was zijn land geworden, hij wilde de bevrijding van Sirte meemaken. Foto: archief Jeroen Oerlemans.

Sluipschutters

Het tweetal nam in Misrata hun intrek in hotel Al Baraka, waar alle journalisten samenkwamen die op weg waren naar de frontlinie in Sirte. In het voorjaar van 2016, tijdens de reis met Ana van Es, was de lobby druk en vol geweest met verslaggevers die elkaar opgewonden verhalen vertelden over hun ervaringen aan het front. Deze keer was het vrijwel uitgestorven, de opmars tegen IS was gestokt, er was niet veel nieuws te halen.

Een dag na aankomst gingen De Rijke en Oerlemans voor de eerste keer naar Sirte om een reportage te maken over de ontmijners die in het bevrijde deel van de stad de ruïnes ontdeden van boobytraps en landmijnen. Het was een relatief veilige trip. Hun gids was Marwan Adaissi, een lokale medewerker van het Rode Kruis. De weg die door de woestijn slingerde, was onder controle van de plaatselijke autoriteiten. Ook in het bevrijde deel van Sirte hoefden ze niet te vrezen voor sluipschutters van IS, die waren teruggedrongen tot enkele blokken met flats in het noordoosten van de stad. Wel moest je

oppassen waar je liep, tussen het puin lagen landmijnen. Oerlemans legde vast hoe de ontmijners een enorme vliegtuigbom onschadelijk maakten.

Na drie dagen zat het werk er wel zo'n beetje op. In Misrata kocht Oerlemans voor zijn zoontje Yves als verjaarscadeau een voetbalshirtje en voor zijn twee dochters een houten slang en een speelgoedhorloge. Hij stond op het punt naar huis te gaan. Maar toen veranderden de plannen. Van contacten bij de rebellen tegen IS kwam het bericht dat er op zondag een groot offensief zou komen. Daar wilde zowel De Rijke als Oerlemans graag bij zijn. 'Het zou een frontlijnverslag worden zoals we dat heel vaak hebben gedaan,' zegt De Rijke. 'Jeroen wilde heel graag nog een serie maken die hij wilde inzenden voor de Zilveren Camera. We waren er eerder geweest, we waren met mensen die precies wisten waar je wel en niet moest zijn.'

Een perzik uit een kratje

Die ochtend gingen ze vroeg op pad, zoals de dagen ervoor opnieuw met Rode Kruis-medewerker Assaidi. Hij had deze keer ook zijn 17-jarige broertje Mohsen meegenomen, die heel graag naar het front wilde, maar het was hem verboden te vechten. Toch had hij voor de zekerheid een kalasnikov om zijn schouder. In de auto hadden Oerlemans en De Rijke elkaar wat verbaasd aangekeken; zo jong en dan toch al bewapend. In Sirte kwamen ze ergens tussen twaalf en halfeen lokale tijd aan op een groot plein achter een gebouw dat volledig doorzeefd was met mortiergranaten. De situatie was gespannen, zo beschrijft Joanie de Rijke in een verslag dat een paar dagen na Oerlemans' dood in de Persgroep-kranten verscheen. Er was net een strijder in zijn been geraakt, in de flatgebouwen honderd meter verderop zaten sluipschutters van IS die schoten op alles wat bewoog. Uit een luidspreker schalde 'Allahu akbhar', om de rebellen moed in te praten.

In Misrata kocht Oerlemans cadeautjes voor zijn kinderen.

Oerlemans, zo blijkt uit de laatste reeks foto's die hij maakte, liep rond op het stoffige plein en in de aanpalende gebouwen, camera in de aanslag. Hij maakte beelden van pantserwagens en van strijders in camouflagekleding. Ze hadden stroken gele gaffertape op hun kleding geplakt zodat ze tijdens gevechten herkend zouden worden als een

van hen. Ook zijn er foto's van Oerlemans die zijn gemaakt door een onbekende fotograaf. Op de ene is hij – twee uur voor zijn dood – te zien met Joanie de Rijke, die haar hoofd heeft bedekt met een grijze sjaal. Ze staan te praten met drie Italiaanse fotografen die ook in het hotel in Misrata zaten. Op de achtergrond de kapotgeschoten gebouwen en de strijders in camouflagekleding. Op een andere foto pakt Oerlemans een perzik uit een kratje dat achter op een pick-up truck staat. Dat kon dus blijkbaar ook, een perzikje eten.

De Rijke vertelt dat ze door een enorme strijder bijgenaamd 'de Olifant' op sleeptouw werden genomen. Met hem gingen ze een gebouw binnen. Ook hier nam Jeroen foto's. Het was het bekende beeld: verlaten appartementen waar gaten in de muren waren geslagen die dienden als kijkgaten en om te kunnen vuren. Aan de andere kant van de straat vijandelijk terrein waar IS zich ophield. Na even te hebben rondgekeken, vroeg de Olifant aan Oerlemans of hij mee wilde met een salafistische groep strijders die een vooruitgeschoven positie innamen. De Rijke moest achterblijven omdat ze vrouw was, de streng-religieuze strijders wilden geen vrouwen in hun omgeving. Oerlemans besloot te gaan.

Bij de groep was ook Omar Ouahmane, een oorlogsverslaggever die voor Radio France werkt en ook in het hotel in Misrata logeerde. Jeroen liep voorop met een paar strijders, Ouahmane volgde met een ander groepje.

Tijdens de tocht, die niet veel langer dan een kwartier duurde, maakte Oerlemans verschillende foto's. Niet van de salafistische strijders met hun baarden en lange haren – die wilden niet op de foto. Wel van andere strijders uit Misrata. Op een groepsfoto zit de Olifant in het midden en is ook het broertje Mohsen te zien.

Hoe dichterbij het front kwamen, hoe meer de spanning steeg. Veel tijd voor overleg was er niet. 'We moesten steeds dekking zoeken,' zegt Ouahmane. 'Het was heel moeilijk om te bewegen omdat er sluipschutters waren.'

De Fransman zag dat een paar strijders de straat overstaken en dat Oerlemans volgde. Dat was het moment dat Ouahmane besloot achter te blijven. 'Het was mijn eerste dag aan het front in Sirte. Als ik Jeroen

was geweest, was ik ook gegaan. Je wilt de beste foto's maken, de beste geluidsopnames,' zegt Ouahmane terugkijkend. 'Maar je moet als oorlogsverslaggever goed weten wat je doet. Ik kende het terrein niet. Wel besloot ik samen met een paar strijders te wachten tot Jeroen terug zou komen.'

Geen bescherming

Oerlemans maakte nog een paar foto's. Op zijn laatste is een tank te zien op de voorgrond en een paar strijders die in de schaduw op de grond tegen een muurtje zitten. Een paar minuten later zag Ouahmane Oerlemans weer opduiken. Zoals veel ervaren radioverslaggevers had hij op dat moment zijn opnameapparaat aan staan. Op de geluidsopname is een enkel schot te horen, daarna hoor je Ouahmane 'merde, merde, merde, merde' roepen. Ouahmane: 'Ik zag dat Jeroen terug wilde komen naar mijn kant van de straat, hij liep voorop. Maar hij kon niet hard rennen, hij had zijn camera, zijn helm, zijn fototas, zijn kogelwerende vest. De sluipschutter raakte hem onder zijn arm, precies waar het vest geen bescherming bood. Ik zag hem in elkaar zakken, hij werd helemaal wit, zijn ogen stonden raar. Maar ik wist toen nog niet dat hij dood was.'

Ouahmane bleef staan waar hij stond, hij was tien meter verwijderd van het in elkaar gezakte lichaam van Oerlemans, maar durfde de straat niet op te lopen. De sluipschutter zou weer kunnen aanleggen. Meteen daarna werd volgens Ouahmane door de rebellen het vuur geopend in de richting van waaruit de sluipschutter Oerlemans had geraakt, en niet veel later werd Oerlemans door rebellen weggehaald en met vliegende vaart in een auto naar het nabijgelegen veldhospitaal gebracht, dat vijfhonderd meter achter het front lag.

Daar bleek dat hij op slag dood moet zijn geweest.

Ik zag hem in elkaar zakken, hij werd wel raar wit, zijn ogen stonden raar. Joanie de Rijke zat op dat moment nog te wachten. Ze werd gewaarschuwd door Mohsen, de jongere broer van de Rode Kruis-medewerker. Hij was in paniek, sprak geen Engels, maar wist duidelijk te maken dat het helemaal mis was met Oerlemans. Samen scheurden ze in een auto van de rebellen naar het noodhospitaal. Vanaf dat moment week De Rijke niet meer van Oerlemans' zijde. 'Libië was in

chaos, ik wilde hem niet achterlaten,' zegt ze. 'Ik wilde bij hem blijven. Samen uit, samen thuis.'

Worsteling

Een paar dagen later was Oerlemans' lichaam terug in Nederland. De Rijke bracht zijn koffer met cadeautjes, de bebloede fototas en zijn camera thuis bij Boes en de kinderen.

In de weken die volgden, werd Oerlemans geëerd als een fotograaf die in talloze reportages de oorlog een gezicht had gegeven. Waar minder bij werd stilgestaan, was dat hij in de jaren voorafgaand aan zijn reis naar Libië had geworsteld met zichzelf. Talloze keren had hij met Hogewind gesproken over zijn werk en hoe het verder moest.

Die worsteling begon in 2012, nadat hij was ontvoerd in Syrië. Samen met de Britse journalist John Cantlie was hij de Turkse grens overgestoken en in een kamp met internationale jihadisten terecht gekomen. Daar werden ze aangezien voor CIA-agenten, geboeid en geblinddoekt. Op de tweede dag besloot het tweetal te ontsnappen, maar ze werden ontdekt en neergeschoten. Cantlie werd geraakt in zijn arm, Oerlemans in zijn heup. Na acht dagen werd het tweetal door het Vrije Syrische leger bevrijd.

Uit Oerlemans' laatste serie: rebel met spionnetje voor sluipschutters.

Tijdens zijn gevangenschap had hij veel nagedacht over zichzelf en het werk dat hij deed, vertelde Oerlemans direct na zijn bevrijding aan toenmalig *NRC*-correspondent in Turkije Bram Vermeulen. Waarom liet hij zijn kinderen zo in de rats zitten? Hij had zich voorgenomen om te stoppen met het gevaarlijke werk. Iets soortgelijks zei hij ook tegen zijn boezemvriend Joeri Boom, met wie hij reizen had gemaakt naar frontlinies in Afghanistan, Libanon en Soedan. Boom was ten tijde van de ontvoering correspondent van *NRC Handelsblad* in India en was meteen naar de Turks-Syrische grens afgereisd. Vermeulen, Boom en Oerlemans gingen gedrieën terug naar Istanboel, waar ze de goede afloop vierden tijdens een met Efes-bier overgoten avond.

Toen Oerlemans de volgende ochtend in een taxi naar het vliegveld stapte, had Boom gezegd: 'Je moet hier mee stoppen, *dude*. Het gaat fout, gast. Je geluk is op, je hebt kinderen.' 'Ik weet het, ik neem het serieus, ik ga niet meer,' had Oerlemans geantwoord.

Onthoofdingsvideo

Maar zo makkelijk was dat niet, want hoe moest hij zijn geld verdienen? Voor een fotograaf in Nederland was het sowieso al een moeilijke periode. Mediabedrijven betaalden steeds minder, de concurrentie met de 'burgerfotografie' was moordend, de oplages van kranten kwamen steeds verder onder druk te staan. En Oerlemans miste de spanning, miste het avontuur, zat zich te verbijten bij de televisie als daar werd bericht over Syrië of Libië, verlangde ernaar weer op pad te gaan.

Toen John Cantlie hem in het najaar van 2012 vroeg opnieuw mee te gaan naar Syrië, zag hij van de reis af. Zijn wond was nog niet genezen, maar hij vond het vooral te gevaarlijk om te gaan, zeker omdat hij en Cantlie bij jihadisten inmiddels bekende figuren waren. Het was een verstandig besluit. Cantlie, die na zijn ontvoering veel in de media was geweest, werd in november van dat jaar in Aleppo herkend, van de weg gereden en opgepakt, samen met de Amerikaanse journalist James Foley. Op 19 augustus van dat jaar werd de eerste onthoofdingsvideo online gezet, waarop was te zien hoe James Foley, gehuld in een oranje overall, met een mes de keel werd doorgesneden.

Cantlie verbleef de afgelopen jaren in gevangenschap van IS en werd gedwongen op te treden als presentator van propagandistische filmpjes, voor de laatste keer in december 2016 vanuit de Iraakse stad Mosul, die toen nog in handen was van IS. In juli van dit jaar werd bekend dat hij zou zijn omgekomen tijdens de gevechten in die stad. Zijn dood is nooit officieel bevestigd.

Oerlemans aan het werk in Sirte, 2 oktober 2016, de dag van zijn dood.
Foto: privéarchief.

Geen zitvlees

Al snel herstelde Oerlemans van zijn schotwonden. Wonderlijk genoeg leek hij psychisch nauwelijks te lijden onder zijn traumatische ervaringen in Syrië. Hij ging twee keer bij het AMC praten met een team psychiaters, gespecialiseerd in posttraumatisch stressyndroom. Zij constateerden na twee gesprekken dat hij goed functioneerde. Hij mocht terugkomen als hij klachten kreeg.

Oerlemans ging zich toeleggen op de portretfotografie. Dat had hij tussen zijn reizen door ook al gedaan om geld te verdienen, maar nu deed hij het met dubbele inzet. Hij maakte foto's van ceo's van grote bedrijven voor Het *Financieele Dagblad*, van artsen voor het AMC en van wetenschappers voor de Vrije Universiteit. Maar hij voelde zich als een tijger in een kooi. Hij werd ongelukkig, merkten zijn vrienden, en ook zijn vriendin Boes Hogewind. Als hij thuiskwam en ze vroeg hoe het was geweest, zei hij niet veel. Hij miste het wereldtoneel, het grote verhaal. Hij wilde daar zijn waar het gebeurde. Toen ze tijdens een van

hun vele gesprekken een keer doorvroeg, was hij uitgevallen. ‘Wat denk je nou,’ had hij gezegd. ‘Het is gewoon helemaal niet leuk.’

Hogewind realiseerde zich dat geld verdienen op deze manier voor hem geen lolletje was. ‘Ik had altijd gedacht met deze man oud te worden,’ zegt ze terugkijkend. ‘Maar hij was zichzelf niet meer, niet meer de man van wie ik zoveel hield.’

Hogewind moedigde Oerlemans aan een draai aan zijn carrière te geven, bijvoorbeeld door te gaan schrijven, vertelt ze. ‘Maar Jeroen had geen zitvlees, als hij vijf zinnen schreef, gooide hij er drie weg.’ Hij kon de concentratie niet opbrengen, werd gevraagd voor een portretklus, moest met een collega koffiedrinken, de oudste naar ijshockey brengen of zwemmen met de kinderen in de Amstel, iets wat hij in de zomermaanden het allerliefste deed. Plannen om langere en documentaire-achtige buitenlandse fotoreportages te maken, kwamen ook niet van de grond. ‘Het lag hem niet om fondsen te werven, om zichzelf te verkopen, daar liep het op stuk,’ zegt Hogewind. ‘Hij werd helemaal geïrriteerd van dat krenterige gedoe hier in Nederland.’

Weer de smaak te pakken

Tijdens de zomervakantie in 2015 gingen Jeroen, Boes en de kinderen zoals elk jaar op bezoek bij oude studievriend en dispuutsgenoot Paul Bannink en zijn vrouw Niki van Wijk in Zuid-Frankrijk. De ouders van Niki hebben daar een verbouwde boerderij met een groot stuk land en een plataan in de tuin. ’s Avonds werd er wijn geschonken aan een lange tafel onder de sterren. Zoals elk jaar had Oerlemans ook deze keer weer een paar flessen bijzondere rode wijn meegenomen die soldaat werden gemaakt.

Op een van die avonden kwam het gesprek op de carrière van Oerlemans. Hoe kon het toch dat hij geen sociale media gebruikte? Waarom had hij eigenlijk geen website? Moest hij niet proberen zijn werk als kunst te verkopen, moest hij geen exposities gaan organiseren? Was dat niet een manier om wat meer geld te verdienen met zijn werk? Oerlemans, niet echt sterk op sociale media, gaf schoorvoetend toe en besloot een website te beginnen. Na zijn dood zou dat de basis worden van de Jeroen Oerlemans Foundation, waarvan Bannink de voorzitter is.

Op die avond in Frankrijk viel ook de beslissing om weer naar oorlogen af te reizen. Toen Hogewind hem vroeg wat hij nou het allerliefste wilde, antwoordde Oerlemans: 'Dat is toch wel duidelijk. Dat is dát. Reportages maken in crisisgebieden.' Hogewind, terugkijkend: 'Toen realiseerde ik me pas echt hoezeer dat werk onderdeel was van Jeroens leven. Dat hij niet zonder kón, ondanks de risico's.'

En zo begon Oerlemans weer met het maken van buitenlandse reizen naar risicovolle gebieden. Hij vond een *partner in crime* in de persoon van Joanie de Rijke, met wie hij al sinds 2013 op pad ging.

Hogewind zegt dat ze absoluut geen spijt heeft dat ze haar geliefde heeft aangemoedigd weer naar oorlogsgebieden af te reizen. 'Hij was meteen weer de oude, de Jeroen op wie ik verliefd was. Ja, we hebben drie kinderen, maar een ongelukkige vader is ook geen optie. Het is toch zonde dat je iets zo goed kan en dat je dan gaat zitten verpieteren hier. Ik heb Jeroen letterlijk gezegd: als je wilt gaan dan begrijp ik dat. En dat doe ik nu nog steeds. Als hij op reportage ging, was er ook meteen belangstelling. Hij deed het gewoon heel goed. Toen hij met Joanie het vluchtelingenverhaal had gemaakt in Libië zat hij meteen weer bij *Nieuwsuur*. En na de *Volkskrant*-reis naar Sirte had hij echt weer de smaak te pakken. Hij was zó gelukkig.'

Toen realiseerde ik me dat hij niet zonder kón, ondanks de risico's.

Natuurlijk, vertrekken bleef moeilijk. Voor elke reis was Oerlemans erg gespannen. 'Maar geen van beiden konden we ons voorstellen dat het zo mis kon gaan,' zegt Hogewind. 'Je denkt onbewust dat het ergste je niet zal gebeuren. Jeroen zei in elk interview: "Geen foto is het waard om voor te sterven." Als hij dit had geweten, was hij nooit gegaan. Dan had hij gekozen voor het leven, voor zijn kinderen.'

Heel dichtbij

Voor Joanie de Rijke was de dood van Oerlemans een zware klap. Ze mist zijn kameraadschap, en de herinneringen aan die dramatische dagen laten haar niet los: de bebloede fototas, het opruimen van zijn spullen, de tocht naar het ziekenhuis, zijn lichaam in het mortuarium, het zijn beelden die maar niet weg willen gaan. Toch ging ze vrij snel weer aan het werk en trok naar de Iraakse stad Mosul. Daar

realiseerde ze zich dat het niet ging, het was allemaal te veel. Ze heeft maanden de tijd genomen om het verlies van haar collega te verwerken en pas sinds kort is ze weer actief als oorlogsverslaggever. Onlangs ging ze naar de Syrische stad Raqqa, 'en dat ging eigenlijk best goed'.

De Franse radiojournalist Omar Ouahmane is nog steeds actief in oorlogsgebieden, hij was de afgelopen maandenlange tijd in Mosul om daar verslag te doen van het offensief tegen IS.

Jan Eikelboom van *Nieuwsuur* maakte een andere afweging. Samen met zijn cameraman Joris Hentenaar zou hij Jeroen Oerlemans ontmoeten in het hotel in Misrata op de dag dat hij werd neergeschoten. De afspraak ging niet door omdat de *Nieuwsuur*-journalisten vastzaten in Tunis. Eerst waren er visumproblemen, daarna bleek het vliegtuig vol te zitten, en ze gingen onverrichterzake terug naar Nederland. Maar Eikelboom was zeker met Oerlemans meegegaan als hij op tijd in Misrata was geweest. Het kwam dus allemaal wel heel dichtbij. 'Natuurlijk, het verhaal moet worden verteld, het is gevaarlijk en avontuurlijk, en de schouderklopjes thuis zijn fijn,' zegt Eikelboom. 'Maar toen ik in de maanden erna alles afstreepte, kwam ik tot de conclusie dat het 't me allemaal niet meer waard was. Ik wilde niet doodgaan bij de strijd om een huizenblok in een stad waar maar weinig mensen van hebben gehoord.' Eikelboom legt zich nu toe op binnenlandse verslaggeving.

Geen foto is het waard om voor te sterven, zei hij in elk interview.

Zoveel liefde

Nu, bijna een jaar later, is het leven van Boes Hogewind in iets rustiger vaarwater gekomen, hoewel het verdriet nog steeds overheerst. 'Het ergste aan zo'n plotselinge dood is dat je zoveel liefde voor iemand blijft voelen,' zegt ze. 'En je kan daar niks meer mee. We zijn zo lang verliefd geweest. We waren achttien jaar samen, al je herinneringen doen pijn. Ik leef in het hier en nu. Sinds een paar maanden ben ik weer aan de slag als strafadvocaat. Het is heel veel om in mijn eentje drie kinderen op te voeden, en dan ook nog met al dat verdriet. Mijn familie en vrienden steunen me volop en dat is fijn. Ik sta om zes uur op om ervoor te zorgen dat alles blijft draaien en ik heb nooit meer een

moment rust. Maar slapen doe ik goed, ik hou mezelf voor dat Jeroen me daarbij helpt, zo hou ik het vol.'

Hogewind werkt nu samen met de Kunsthal in Rotterdam aan een grote tentoonstelling van het werk van Oerlemans, die vanaf 16 december te zien zal zijn. 'Hij heeft zoveel mooi werk gemaakt, ook los van de oorlogsreportages. Dat willen we nog een keer laten zien.'

Na zijn overlijden hebben Paul Bannink, Niki van Wijk en anderen de [Jeroen Oerlemans Foundation](#) opgezet om zijn nagedachtenis levend te houden en geld in te zamelen voor de studie van zijn kinderen. Via de Foundation is het mogelijk om werken van Oerlemans te kopen.